
GYAKORLATKÖZELBEN AZ ISKOLA-ELŐKÉSZÍTŐ OSZTÁLY

THE PREPARATORY SCHOOL IN PRACTICE

Szabó-Thalmeiner Noémi (2012, szerk.): Gyakorlatközelben 2: Az iskola-előkészítés fortélyai kötet recenziója

Stark Gabriella

A Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet „Gyakorlatközelben” sorozatának második kötete az iskola-előkészítés kérdéskörével foglalkozik. A kötet szerzői (óvodapedagógus- és tanítóképzésben dolgozó szakemberek, óvodapedagógusok, tanítók, speciális neveléssel foglalkozó szakemberek, pszichológusok és szülők) elsősorban az iskola-előkészítő osztályok oktatásában-nevelésében érintett pedagógusoknak kívánnak gyakorlati segítséget nyújtani; reménykedve, hogy e pedagógusok „a gyermekek javára tudnak élni a tanterv nyújtotta lehetőségekkel úgy, hogy a hat évesek iskolában eltöltött mindennapjait átszöjje a jókedv, a játék és a gyermekek érdeklődésére épülő komoly kutakodás” (Szabó-Thalmeiner 2012. 15). Az előszó tanúsága szerint az előkészítő osztály pedagógusának munkásságán, hozzáállásán múlik leginkább, hogy milyen szemléletmód érvényesül majd az előkészítő osztályban. Hiánypótlónak számít ez a munka a hazai (magyar nyelvű) pedagógiai szakirodalomban, hisz az iskola-előkészítő osztály kérdésköre új, számos kérdéssel teli, komoly vita tárgyát képező terület.

A pedagógiai szakkönyv négy tematikus tömbre tagolódik. Az első, rövidebb lélegzetvételi rész az oktatásszabályozás kérdéskörével foglalkozik, bemutatva az iskola-előkészítő osztály helyét a román oktatási rendszerben. E tömb bemutatja az iskola-előkészítő osztály kerettantervének felépítését is a kulcskompetenciák szemszögéből, hangsúlyt fektetve az előkészítő tantervében szereplő műveltségi területekre és tantárgyakra. Mivel a műveltségi területekre való felosztás különbözik az eddig érvényben lévő kerettantervektől (hét műveltségi terület helyett csak hat terület van), a könyvet forgató pedagógus szívesen olvasott volna egy rövid összehasonlítást a régi és új kerettantervi koncepció, struktúra között. Az oktatásszabályozás témakörében nemzetközi kitekintésnek is tanúi lehetünk, ízelítőt kapva az nemzetközi felméréseken hatékonynak minősülő északi országok (finn, svéd) iskolakészültséget segítő rendszeréből. A gyakorló pedagógusoknak, oktatási szakembereknek érdemes tanulmányozniuk ezt az oktatási gyakorlatot, aminek hatékonyságát a nemzetközi felmérések eredményességi mutatóin kívül az is bizonyítja, hogy az iskola-előkészítés nem kötelező oktatási forma, mégis a szülők döntése alapján az érintett korosztály mintegy 97%-a részesül benne. Az olvasót még érdekelhetne volna néhány európai ország (Magyarország, Németország, Franciaország, stb) oktatási gyakorlata is, viszont terjedelmi korlátok miatt ezekről már nem olvashatunk.

A második tömb a hat éves gyermeket helyezi a figyelem középpontjába, bemutatva személyiségfejlődésének és fejlesztésének sajátosságait. A kisiskoláskor főbb fejlődéslélektani vetületei mellett az olvasó megismeri az iskolaérett gyermek jellemzőit, s példákat, ötleteket talál az iskolaérettségi vizsgálatok alkalmazásához. A fejlődés mellett a fejlesztés fontossága is kiemelkedik a kompetencia alapú nevelés bemutatása révén, felvillantva ennek megvalósítási módozatait az iskola-előkészítő osztályokban. A kötet szerzői ötletet adnak az optimális tanulási környezet megszervezéséhez is a konstruktivista pedagógia szemléletmódjára alapozva, az elméleti keretet gyakorlati példákkal fűszerezik, konkrét ötleteket adva az előkészítő osztály tantervének berendezésére, kiemelve, hogy a tanulási környezeteket a játékos problémahelyzetek dominanciájára ajánlatos tervezni. Ebből kifolyólag ebből a fejezetből nem maradhat ki a játék, valamint az interaktív tanulási módszerek bemutatása. Az elméleti felvezetés mellett az olvasó számos, az előkészítő osztály életkori sajátosságaihoz adaptált játékötleletet talál, továbbá az interaktív tanulási módszerek közül a kooperatív

technikák és projektmódszer alkalmazási lehetőségeire talál alternatívákat – ezáltal is megteremtve az óvoda és iskola közötti folytonosságot.

A harmadik, legterjedelmesebb rész az iskolaelőkészítő osztályok fejlesztési területeit veszi górcső alá. Az arányeltolódás szükségességét indokolja az újdonság, a gyakorló pedagógusok tapogatózása e területen, ezért a kötet szerzői minél több ötletet próbálnak adni egy-egy terület megvalósítására. A – főként pedagógusképzésben érintett – szakemberek, alaposan áttanulmányozva az előkészítő osztályok tantárgyi programjait, röviden összefoglalják egy-egy fejlesztési terület sajátosságait a tantárgyi programok függvényében, illetve az illető tantárgy/terület oktatásának módszertani sajátosságait. A fejezet logikai vázát az előkészítő osztály kerettantervében szereplő műveltségi területek és tantárgyak sorrendje képezi, így teret kap az anyanyelvi nevelés, a matematikai fejlesztés és a természet felfedezése, a társadalmi életre nevelés, zenei nevelés, képzőművészeti nevelés és kézművesség, az információs és kommunikációs technológiák, a testi nevelés, az egészségnevelés, az érzelmi nevelés, valamint a tanulási kompetenciák fejlesztése. Terjedelmi korlátok miatt egyes területek részletesebben, mások csak dióhéjban vannak bemutatva, továbbá kimarad a román nyelv és idegen nyelv (a nyelv és kommunikáció területéről), valamint a vallás (ember és társadalom területéről); a tanácsadás és irányítás területet pedig az érzelmi nevelés és tanulási kompetenciák révén mutatják be a kötet szerzői. A matematika és tudományok nem külön tantárgyként szerepel a kerettantervben, érdemes lett volna e két terület összevonására, integrált tanítására is teret szentelni a területek bemutatásakor. Mindegyik fejlesztési területhez számos gyakorlati példát, feladatsort, alkalmazható ötletet, módszertani ajánlást találunk a kötetet fellapozó pedagógusok.

A negyedik tömb a fejlesztés sikerességét, hatékonyságát befolyásoló tényezőket emeli a figyelem középpontjába. A kötet szerzői e tényezők körébe sorolják az integrált tartalomszervezést, a speciális nevelési igényű tanulók nevelését, az iskola és család kapcsolatát, valamint az értékelést. Az óvodával való kapcsolódási pontokat erősíti az integrált tartalomszervezés sajátosságainak bemutatása, az előkészítő osztályok tantervében szereplő integrált tantárgyak sajátosságainak tisztázása, illetve a pedagógus kreativitásán múló integrációs lehetőségek felvillantása. Röviden, de teret kapnak az előkészítő osztályokba kerülő speciális nevelési szükségletű gyermekek nevelésének kérdései is. Az oktatási intézmény és család közötti partnerkapcsolat fontosságára hívja fel a figyelmet a szülőkkel való együttműködés sajátosságait bemutató tanulmány, kiemelve a szokványos (családlátogatás, szülőértekezlet), valamint kevésbé szokványos kapcsolattartási formákat (családos hétvége, fogadóóra, stb). S természetesen az értékelés sem maradhat ki a kötetből, hisz az előkészítő osztály nevelőjének ismernie kell eme új osztály folyamatos értékelésének sajátosságait, s fel kell készülnie az év végi értékelő jelentés kidolgozására minden egyes tanuló fizikai, szocio-emocionális, kognitív, nyelvi és kommunikációs fejlődéséről, tanulási képességeinek és tanulással kapcsolatos attitűdjének fejlettségéről. A részletes értékelési jelentés szempontrendszer a mellékletben található, a mellékletben helyet kap még a kerettanterv is.

Az egyes tanulmányok/fejezetek végén ajánlott szakirodalmi jegyzék segítséget nyújt a további tájékozódáshoz, az iskola-előkészítés témájában való elmerüléshez. A kötet nyelvezete igényes, közérthető, könnyen olvasható, nem igényel különösebb pedagógiai felkészültséget, mert minden használt kulcsfogalmat tisztáz, értelmez; ezért „kezdők” is bátran kezükbe vehetik.

A Gyakorlatközelben sorozat második kötetét hasznosan forgathatja tehát minden iskola-előkészítő osztállyal foglalkozó pedagógus, az óvoda és iskola közötti folytonosságot fontosnak tartó óvodapedagógus és tanító, pedagógusképzésben részt vevő egyetemi hallgató, pedagógusképzésben érintett egyetemi oktató, netalán szülő; vagyis bárki, akit érdekelnek a nevelés fortélyai, s különösképpen az óvodából az iskolába való zökkenőmentes átmenetet biztosító iskolaelőkészítő osztályok fortélyai.

Felhasznált irodalom

Szabó-Thalmeiner Noémi (2012, szerk.): *Gyakorlatközelben 2: Az iskola-előkészítés fortélyai*. Ábel Kiadó, Kolozsvár.

Szerző

Stark Gabriella, Babeş -Bolyai Tudományegyetem, Pedagógia és Alkalmazott Didaktika Intézet, Szatmárnémeti Kihelyezett Tagozat. Email: ngabriella77@gmail.com